

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkire külsőre:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 12 kor. — fill.		
Fél évre . . . 5 " — " — "	Fél évre . . . 8 " — " — "		
Negyed évre . . . 2 " — " — "	Negyed évre . . . 4 " — " — "		
Egy óra . . . 1 " — " — "	Egy óra . . . 1 " — " — "		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
Felelős szerkesztő: **IH. MÓRICZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Vármegyénk és városunk sorsa

Hajdumegye közeledő tisztújítása előkészítésére irányuló felhívás zokon esik a hatalmon állóknak.

Arra vall a felszóllalás, „hogy ők a közügyek harcmezéjén nem a függetlenségi párt harcmodorát követik.“ Elhisszük.

Nemcsak elhisszük, hanem tudjuk, hogy az ő harcmodoruk nem a nyilvánosság, a minden önérdéktől ment, a közjó előmozdítására, a mindinkább nagyobbodó nyomor megakadályozására irányuló bizalmas és nyílt megbeszélés útja, hanem a sötétben bujkáló nyilvánosságot kerülő alattomoság, intrika és a klikk politika útja a végett, hogy csak maradjon úgy, a mint régen volt, hogy t. i. a megye közönsége legyen a tisztikarért és nem a tisztikar a megye közönsége és annak józoltaért.

Olyan tisztújítás kell a hajdumegyei ügyek fő-fő vezetőségének, milyen a legközelebbi debreczeni ügyvédi kamarai tisztújítás volt, mely taktikán, alattomoság útján, a kamarai tagok nyilvánvaló megtévesztésén alapult.

Hajdumegyei, Debreczen városi. ügyvédi kamarai tisztikar egy huron pendül, egy követ fuj, egy irányban halad, egy elv vezet, a taktika, mert egy az irányító s mozgató ereje a főispán, kinek egy a célja, mindenáron a hatalom polczán maradás és oly tisztikar megtartása, mely az ő uszály hordozója.

De minek is az érdeklődés a megyei tisztújítás iránt? minek a megyei önállóan gondolkodó s független bizottsági tagoknak felhívása a végett, hogy oty fontos ügyet, — mímő a megyei tisztikar összeállítása, — épen a közigazgatási reform. és a közigazgatás célba vett államosítása előestéjén, — bizalmasan és a bekövetkező hető állami kinevezésekre való tekintettel, minden oldalról megvitassa, megbeszélje? — Legyen minden úgy, amint volt! Hiszen nagy a boldogságunk annyira, hogy már maga a pénzügyminiszter válsággal fenyeget, épen azért takarékoskosságot ajánl; de maga bőven költ, exposéjában évenként milliók feleslegét mutatja ki, de azért nincs év, melyben az adóterhek sulya alatt roskadozó közönséget újabb és

újabb terhekkal nem boldogítaná, de sőt ezekkel a folyton folyvást kimutatott feleslegekkel okot, megdönthetetlen alapot az osztrákoknak kvótánk emelésére szolgáltatunk, amely kilátást nyújt jövőben még nagyobb elterhelhetésre.

Maradjon ez a vezetőség, mely hasonlóan az országos kormány nemzetgazdasági politikájához, nagy pénzümveletekkel óriási kölcsönökkel kíván boldogítani, hogy a fényt az ugynevezett hasznos beruházások czimén emelje s hivatkozassék alkotásaira; ez arra sohasem gondolt és gondol, hogy a hasznos beruházások kiadásai nincsenek arányban a magasbodó terhekkal, mely terhek ránk nehezdedvén elnyomással, tönkre jutással fenyegetnek. Maradjon az a vezetőség, melynek immár nem az a feladata, hogy a megyei közönség jajszavának. a hanyatlás útján netovább felkiáltásának tolmácsolója, hanem a miniszter alázasat szónélküli szolgálója, akaratának csupán vak végrehajtója, a megye közönségének nem jóakaratu és jötevé atyja. hanem csak a kormány pénzvívattyuja legyen.

Boldog idöket élünk Hajdu vár-

Suhanó árnyak.

(Visszaemlékezés.)

A főváros zaja lassan elcsendesült, az utolsó villamos-kocsik végigrobogtak a köruton, magokkal huzva a vaskocsikat, melyekben szerszámok és napközben használt egyéb eszközök hevernek. Az apró váltóörök kioltják piros lámpásaikat, fölkapaszkodnak az utolsó szolgálati kocsira, mely a remisebe vonul. A légszeszlámpák gyujtogatója végighalad a soron s kiolt minden második lámpát. Nemaság honol a különben is korán pihenni térő városrész felett, az éjfel közelit. Az utczán amint letekintek, csak néha látok egy-egy alakot, a csipős novemberi éji-szél elől védekezve beburkolózik felöltőjébe és sietve lép be a kapu öblébe. csenget a házmesternek, majd a megnyiló kapun besuhan.

A torony órája lassan kongatja el a tizenkettőt. November 7 ike elmúlt, átlépünk 8-ába, péntek kezdődik. Ki tudná, hanyadik éjfel ez már, melyet iróasztalom mellett töltök, nem gondolva az óra kongására s észrevétlenül menve át az elmúlt nappól a kezdőre. Ma éjjel azonban valami sajátságos nyugtalanság fog el. A szemközt levő nagy négyemeletes ház tetéjén álló telefon vaskeret subogása ide hallatszik s néha mintha villanyszikrák futnának rajta át.

Ej, a légköri villamosság tünete az, az

apró villogás, mely az óra egyes ütése között megjelenik, egészen közönséges tünevény s a sodronyok vaskeretét a novemberi szél csikorgatja meg. Modern ember, ki a szellemekben nem hisz, minden tünevényt természetesen magyaráz meg.

Amint az utolsó óraütés elhangzik, megszólal szobámban a telefon csengettyűje. Mi ez? Hiszen éjfelkor nincs már hivatal, nincs aki engem keresne. Odalépek a telefonhoz s leemelem a kagylót. „Halló!“ — hallatszik halk susogással. „Ki beszél?“ — kérdem hangosan. „Nem ismered hango-mat?“ — kérdé valaki ismét oly halkán, mintha nem is földi hang lenne a beszélő! Istenem, ezt a hangot ismerem, de tíz év óta nem hallottam . . . Alig merem a szót kiejteni. „Te vagy az?“

S a szellem válaszol:

— Én vagyok.

— Értelek, beszélj. Ismét jelenteni akarsz valamit, mint hét év előtt azt a halál esetet?

És ő beszél halkán, szaggatottan s én felelek neki koronként és lelkem visszaszalát a multba s előttem elvonulnak a suhanó árnyak — a budapesti telefon-hálózat árnyai, az első alapítók, kik regóta a csendes emberek közé tartoznak. Elmondják újból történetüket, melyeket nem feledtem el, de melyeket oly kevesen tudnak azok, kik a csodás találmány segítségével naponként száz meg száz emberrel beszélhetnek, a

nélkül, hogy szobájukból ki kellene mozdulniok s elvonul előttem a megalapítás küzdelmes története s három arcz és alak kel ki az elsötétített szoba homályából egymás után, hogy felidézze lelkemben a mult emlékeit.

„Éppen ma huszonegy esztendeje“ — kezdé a szellem, — „midőn megösmérkedtem veled. Te szerkesztőségemben dolgoztál a Nádor-utca 7. szám I. emeletén, midőn be-léptem hozzád. Te fölállottál, én bemutatam magam s alig pár perc alatt oly jó barátokká lettünk, mintha együtt küzdöttünk volna a bosnyák csatatéren. Emlékszel-e rá?“

„Emlékezem“ — válaszoltam én. „Sugár magas elegáns férfi lépett be szobámba. Arcza oly nyílt, oly megnyerő. modora oly rendkívül szerete reméltó volt, hogy az első perczen éreztem, hogy barátomná lesz. „Én Puskás Ferencz, szolgálaton kívüli huszárfőhadnagy vagyok.“ Én is megmondottam nevémet és katonai rangomat. „Nevedet cikkeidből jól ösmérem“, monda ő „s örvendek, hogy személyesen is megismerhetlek, mert éppen téged kereslek.“ „Miben lehetek szolgálatodra?“ kérdém én, „előre is biztosítalak, hogy a legnagyobb készséggel állok rendelkezésedre.“

„Azt kértem tőled,“ — folytatja a hang — „ho y ajánlj nekem egy angolul igen jól tudó, jó modoru, nagyműveltségű egyént, ki jobb kezem lehessen, mert Budapesten telefonhálózatot akarok létesíteni, angol gé-

megyében éppen úgy mint Debreczen városban, mióta Dégenfeld József gróf főispán lábát ide betette; mióta a „Tisza“ féle taktikát itt meghonosította; mióta a közgyűlések nem kifejezői többé a közönség óhajának, hanem kifejezői egy megyei és városi tisztviselő és álbarátság, hazug leczkésztetés, ígérlet, fenyegetés és más aljas utakon összeszedett képviselők által támogatott klikk akaratainak.

Az érdek szövetség némely főszereplője uralmát már annyira biztosították látja, hogy mikor eljárásának helytelensége szóvá tétetik, vagy arra csak távolról is célzás hangzik fel, elbizakodásában visszaemlékezést kíván hosszú multjára, működésére, alkotására, a mint az a f. évi november 28-ik városi bizottsági közgyűlésen megtörtént, a mikor e város polgármestere, midőn a független párti bizottsági tagok újabb 9 milliós kölcsön megszavazásába nem akartak belemenni, miután az előző 9 és fél milliós kölcsön hova fordítására vonatkozólag — miniszteri sürgetésre sem történt elszámolás, — a függetlenek szemébe 25 éves működését oly mérészen csapta oda! Pedig, azzal ugyan nincs mit nagyon dicsekedni, mert tény az, hogy a korábban felvett városi nagy kölcsönnel a vezetése alatt álló város a miniszternek mai napig el nem számolt, s ő az erre vonatkozó miniszteri leiratot közel egy évig fiókjában tartogatta. Ott vannak a temérdek pénzbe került honvéd lakatnyak, melyek ablakain a nyalka bakában nemcsak a konyhahölgyek, de a felágaskodó pincsi kutyák is gyönyörködhetnek. A nagy templom előtti

néhai ártézi kut szerződése és az abból eredő kár az ő idejére esik. Őt dicséri a derecskei országuton épített vasúti átjáró, mely a homokkert-sor lakóinak nyári időben oly kellemes árnyékot ad.

Arra a 25 évre esik a Széchényi utcától a Tóczos kertig nyúló pompás ut kiépítése, a mikor a belváros sok és igen mozgalmas utcája eső idején nyakig sáros, szárazság idején pedig a porfelleggel ellepik a napot. A vásártéri bazári árubódék, a Simonffy-utca elejét díszítő kettős nyári bérház az egyiknek végén alakítva új piac, a melynek kibővítéséhez szükségesnek látszó alig 1000 koronát érő kis kert rész éppen annyiba került, mint a kert tulajdonosnak az ugyanazon épített és üzletekre szánt emeletes háza, szinte az ő műve. — Övé a városi pálinka mérés dicsősége a közerkölcsök és a közegészség emelésére. Az ő érdeme, hogy a városházánál nem tekintve hivatalos szakértelemre, minden jó kortesnek mutatkozó s mesterségét megünö egyéniség hivatali alkalmazást nyert, úgy hogy Debreczen tisztikarának s hivatalnokainak létszáma kétszeresen felülmulja a Pénzügyigazgatóság létszámát, de azért az oda utalt s beadott legsürgösebb ügydarabok ki nem várhatók. Hát a hortohágyi csárdának látogatottsága az abban eltöltött kedves izletes lakomák, a községi mindinkább emelkedő pótdó, az ugynevezett egységes borfogyasztási, az ingatlanok forgalma utáni illeték s mindezen hasznos és a közönség javát emelő intézkedések után a házak értékének legalább 30 %-kal hanyatlása s ugyanezen okokból az építkezési

kedv csökkenése nem az ő, továbbá az elnöklő főispán és klikkjének uralma idejére esik-e? Erre a multa való visszaemlékezések valóban alkalmasak arra, hogy a közönség hozsánnatzengezzon a megyei és városi ügyek vezetőségének s alkalom adtán ne szállaljon fel senki, hogy elég lesz már a jóból!

Kacor.

Kor és jellemrajzok.

(Dióhéjban.)

Az ügyvédi kamara tisztújító közgyűlést tartott, a hol jelen voltak a debreczeni élő ügyvédek személyesen, és a kamara kötelekébe tartozó többi ügyvédek helyett a töiük összekoldult szavazó-czédulák.

A választási jogot eszerint gyakorolták élő személyek és élettelen tárgyak (szavazólapok). Minthogy pedig ezek a többségben levő élettelen tárgyak döntötték el hogy hadd maradjon meg a régi elnök (Éljen!) és vele együtt az önjelölt tisztikar: ilyenformán a holtak, (szavazó czédulák) győztek az élők felett.

Az embert ez az esemény — temető-kerti pessimizmussal tölti el.

Idáig csak kereskedelmi vigéceket ismertünk. — Ma már itt Debreczenben „ügyvédi kamarai vigéceket“ is ismerünk. — Ezek az ügyvédi kamrai vigécek, Márk Endre zászlójához esküdtek örök hűséget és felfogadták, hogy „mig a világ világ lesz“ ők minden tisztulításra összekunyorálják és összerequirálják Márk Endrere a „szavazati czédulák“ oktalan többségét.

Lapunk felelős szerkesztője tévesen

pészeket hozatok, kik magyarul egy hangot se tudnak s nem is akarnak megtanulni. Azonkívül e titkárnak a sok engedély kijárásában segédkeznie kell, tömörkedészer szaladoznia a miniszteriumba, rendőrséghez, polgármesterhez, előfizetőket gyűjteni, rabeszelni a hatóságokat, testületeket, hogy az eszmét pártolják, szóval nem hiába kérek jó modoru, nagy műveltségű s lehetőleg fiatal embert tőled.”

„S én neked új, dr. Horvát Árpádot, gyermekkori barátomat, lelke jobbjik felét ajánlottam, ki igen jó angol volt, szeretetreméltó kedves fiatal ember és nagyműveltségű fiatal tudós, ki egyenlően örökölte atyjától a nagy tudós egyetemi tanártól a tudományok szeretetét, s anyjától Szendrey Juliától a meleg szívet és a költészet imádatát. Ketten aztán éjtel és napot egybetéttettek és 1881. februárjában létrejött az első két állomás a „Pesti Hírlap“ szerkesztősége és Csukási József, a hírlap akkori szerkesztőjének lakása között.“

„Azóta árnyak vagyunk mind a hárman — folytatá a telefon — előbb én mentem el 1884-ben majd három év mulva volt titkárom s rá pár évvel az első előfizető. Közvetlenül utána testvérem, ki engem Budapestre küldött, hogy itt az ő támogatásával a telefont föllálthassam s ki utánam átvette a vállalatot.“

S az árnyak, kikkel mig közöttünk jártak, jó barátságban állottam, elbeszéltek ismét történetüket. Csodálatos végzetesség lebeg körülöttük, mintha az emberiség haladásának vértanúi volnának oly gyorsan, java férfikorukban el mind. S akinek semmi köze nem volt e csodálatos találmány, annyi idővel éltem túl őket, hogy történetüket elmeséjjen nektek.

Gyergyóditrói Puskás Tivadar és öcsöce Ferencz erdélyi székely családból származtak. Atyjuk, előkelő ember volt, kinek azonban a hetvenes években, midőn Ferencz a becsi Theresianumban növekedett, Tivadar pedig egyetemre járt, betelt sajtóságvégzete.

Az öreg mindenféle nagy találmányokon jártatta az esztét, ezekbe belekísérletezte egész vagyonát és beletébolyodott a találmányokba. Hirtelen tönkre jutott és meghalt. Vagyonát szétagadozták hitelezői, a sok költségbe került találmányok modeljei nem értek egy hajtótól. A két fia, kik gyermekkorukban selyemben és bársonyban jártak, sirva ölelte át egymást a temetésen. A nagy vagyonnak romja, alig pár száz forint maradt meg. Ezt megosztották hiven s elhatározották, hogy Feri belép egy huszárezredbe hadapródnak Tivadar pedig elmegy a világba szerencsét próbálni. Ezzel elváltak egymástól, Feri katonának ment, Tivadar pedig Hamburgban hajóra szállt és Amerikába vitorlázott.

Ott épp akkor kapta meg az embereket a kaliforniai aranyláz. Mindenki aranyásónak ment a Csendes-tenger felé. Tivadar magával ragadta az ár: elment San Franciscóba, majd végigjárta a Bret Hart által halhatatlanokká tett szörnnyü vidékeket, hol az emberiség söpredéke dulakodott a csillogó érczért és erőlyessége, esze, bátorsága és ügyessége tiszteletet parancsolt mindenkinek. Nemsokára magának volt egy kis aranybányája s egy két munkása, kikkel ott zuzta a követ az akna mélyében, mig végre a legelső aranyat fölhozhatta. Micsoda öröm volt ez! Saját aranya, oly tömördek fáradság, harc és csüggedés után. A bányát öcsöce nevére „Feri bányá“-nak nevezte el s a legeiső aranydarabból egy kis sipot csináltatott és elküldötte öcsöcének Bécsbe, a hol ez szolgált.

Évek keserves harca telt el; Tivadar vagyonra tett szert az Ordító-tanyán, hol vagyonát ököllel és revolverrel kellett sokszor megvédenie, Eladta bányáját jó áron s keletre jött, ipari vállalatokat kezdett, melyek gazdag kamatokat hoztak neki. A véletlen összehozta őt Edissonnal, a székely és a yankee megértették egymást, munkatársak lettek. Egyfitt találtak fel mindenféle villanyos készüléket, telefont, mikrofont, fonografot és Puskás Tivadar visszaemlékezett arra, hogy édes atya is ilyen találmányok felett örült meg s előkereste az értéktelen

nyilvánította a hasznavehetetlen és állásukhoz éretlen kir. tanácsos fajta embereket „erősen nyugdíjképesnek.” — Nyugdíjképes szerintem bárki is, csak közhasznú szolgálata után lehet. A kinek pedig szolgálata nem volt egyéb, mint önös haszonhajászat és közszerencsétlenség: — az nem érdemel nyugdíjat, hanem csupán csak a lábára — utilaput.

A belügyminiszter — a jog, törvény, igazság hőbeszédű komikusa Széll Kálmán allitólagon azon tőri odafönn Budapesten a fejét, hogy kurtanadrágu Dégenfeld József gróf urat visszatér sékelje főispáni méltóságába és visszaszívassa véle lemondó levelét. Hát erre csak annyit mondhatunk Széll Kálmán ur nagy tévedésben van, ha azt hiszi hogy „Hajdu megye” és „Debreczen” minden emberségéből ily könnyűszerrel kivetkőztethető.

Holnap a hajdumegyei tisztújító függetlenségi párt közgyűlést tart Debreczenben, a hol a többek közt a kir. tanácsos alispán jövődöbeli alispánágának végtisztességére vonatkozólag a legszükségesebb előkészületeket is megteszik.

A városházára egy sereg varju szállott — és a város vagyonán élődi tisztviselők feje fölött azt énekeltek kórusba: „Be kár! beh kár! kár! kár! kár!”

Simonfy Imre kir. tanácsos polgármester sürgősen intézkedett a varjuk elhessegetése iránt. A varjuk azonban nem engedték csuffá tétetni magukat s a városházáról a „megyeházára” szállottak és ott újból reá kezdtek „Be kár! be kár! kár! kár! kár!”

rajzokat, melyek atyjának anynyi pénzébe kerülnek s csodálattal látta, hogy némelyik találmány miként tökéletesíti Edisonét, kinek sok eszméje körül tapogatózott már a székelyföldi naturalista gépész, az öreg Puskás.

A hetvenes évek végén Párisba jött, hogy az Edison telefon-találmányát Európában is meghonosítsa. Nagy fáradsággal sikerült a konok Európát meghódítani. Eközben meglátogatta öcscsét Ferit, ki akkor huszárhadnagy volt s elsodálkozott azon, hogy e fiatal tiszt csupán fizetéséből rangjának megfelelőleg képes élni s oly elegáns, mint egy itju gróf.

Rábeszélte testvérét, hogy mi hamarabb hagyja ott a katona-életet, lépjen a technikai tudományok szolgálatába s legyen emberi haladás bajnokává. Feri sokaig habozott, megvárta, amíg főhadnaggyá lett s akkor beadta kérvényét az aktív szolgálatból elbocsáttatása iránt.

Tábornoka, ki őt fiaként szerette, elszörnyedt szándékán.

— De hát az istenért, kedves Puskás, elment önnek sz esze? Most amidőn oly fényes pályán áll ön előtt, ilyen rögeszméért, amilyen a telefon — én nem is tudom mi az volraképen, — ott hagyja a legmagasabb szolgálatot.

Hiába volt a tábornok elszörnyedése, tanácsa, vonakodása, Feri otthagya a katonai szolgálatot s pár hét múlva Budapesten rendezte be a telefon hálózatot. Minő

Ugy a „városos,” mint a „vármegyén,” szentül hiszik az irányadó körök, hogy a varjuk a függetlenségi párt tisztító munkájának gondviselés — szerü előhírnökei. — „Publicista.”

Foltényiné bucsuztatója.

A kiváló régi magyar művésznőt, Foltényi bácsi elhunyt feleségét megható, emelkedett szavakkal bucsuztatta el Mándoky Béla, a debreczeni színház nyugalmazott művésztárgya. Ezen bucsuztató, törölni egyszerűs mind korrajz is a magyar színművészet életéből. Itt közöljük az érdekes közleményt.

Tisztelt résztvevő közönség, szeretett pályatársaim!

Megdöbbenve! könnyes szemekkel! fájo szívvel állok e ravatal előtt!!! Mert az elhunyt nemcsak feledhetetlen pályatársnőm, hanem szerető rokonom is volt. — És most midőn utolsó útjára elkísérjük nagy művésznőnket, engedjék meg kedves pályatársaim, hogy érdemeiről, multjáról és feledhetetlen működéséről megemlékezzek!

Foltényiné — Szabó Amália a magyar színészet büszkesége, korának legszebb asszony, és legkiválóbb művésznője volt! Ha a színpadon megjelent gyönyörű alakjával, szívhez szóló hangjával, beszélő szép ábrándos szemeivel elbájolta a közönséget. Ha valakit bölcsőjében a mesebeli muzsa komlokon esókol! úgy ő e csókban bőven rezesült, hiszen már mint 7 éves gyermekről a „Honművész” című lap 9-ik száma 1837-ben, midőn a nagy híró Fancsy Lajos Debreczenben „Griseldis” című drámában vendégszerepelt — így emlékezett meg: „A vak szénégetőt vezető fiucska Száky Málka ügyessége által leginkább magára voná a közönség figyelmét” tehát már 7 éves korában megvult szívében az isteni szikra, mely kipattanva csak fényt és dicsőséget árasztott mindenütt, a hol hirdette édes hazai nyelvünket.

nehézséggel járt ez, arról ma senkinek sem lehet fogalma. Minden egyes háztulajdonostól külön kellett az engedélyt megkérni, hogy házán a sodronyokat végig lehessen vezetni, egyik ezreket kért az engedélyért, másikkhoz egy hónapig kellett járni, a mig ralehetett beszélni, a harmadik félt, hogy a mennykő út a házába, ha a drót odavezeti. A negyedik semmi szín alatt nem engedte, úgy hogy miatta a tulsó oldalra kellett átkerülni. Hozzá még a miniszterium sem volt áthatva a vállalat fontosságától s Gyöngyösy János min. tanácsos oly felfogást tanusított a telefontalálattal szemben, mintha még a Márssal társalkodó Murányi Vénnsz* korában élénk, — a közönség nem akarta a rémítően magasnak talált 15 frt havi előfizetési díjat fizetni s így a vállalat csak lassan haladt. Az első „központ” a Lövész utca 7 számú ház első emeletén nyílt meg alig 30 előfizetővel, de a mig e harmincz előfizető sodronyait el lehetett helyezni, Puskás vért izadt, Horváth Árpád vért köpött. — A gyöngye szervezetű fiatalember ki is vált a vállalatból, s most minden a Puskás Feri vállaira nehezedett. Éjjel nappal a vállalatot intézte, a kezelőket tanította be, az engedélyeket nappal járta ki, éjjel pedig az ango gépészeknek mutatta az utat, merre huzzák az új előfizetők sodronyait s reggel 4 órakor kimerülve dőlt le egy pamlagra, vagy agyába hogy alig három órai alvás után ismét munkába álljon.

Emberfeletti fáradozásának csodás

Midőn a serdülő leánykából viruló hajadon lett és később szerelmes színész Magyarországon minden első városának — Budapestet sem véve ki — közönsége tenyérén hordozta! az elkényeztetett becézett kedvence ő volt! Kolozsvár, Debreczen, Arad, Győr, Szeged, Temesvár, Szabadka magyar színésze csak az ő diadaláról beszélt!

És midőn Szabó József az elhalt debreczeni művezető igazgató 1856-ban Bécsben vendégszerepelt magyar társulatával: Szabó Amália volt a bécsiek kedvence!! Az ő „czigány” Rózsija! „Elizze” — a Tamásbátya kunyhójában, Violája, a „Pünkösdi királynéban” naponta zsufolt házakat vonzottak! „Saphir” a híres német humorista és műtész, az akkor élő bécsi udvari színház két legnagyobb művésznőjéhez Bog-nár Friderikához és Beszler Mária-hoz hasonlította!!!

Pályája zenitjén 1861-ben Debreczenbe jött Reszler Istvánhoz a Péterfiai színházhoz és azóta szakadatlanul, visszavonulásáig Debreczenben működött, e nagy nemes közönség állandó szeretete volt egyedüli kincsel... melyet megtartott haláláig!!!

A fiatal szende színésznőből hősnő lett, — a hősnőből — anyaszínész és végre pályája végen a nagy mamák páratlan személyesítője lett!

És ezt az átalakulást mind te élvezted nemes Debreczen közönsége Te láttad őt nagy alakításában, mint Szepe Marquisnét Etel királynét, a pajkos Dobó Katiczát, láttad a büszke Gertrudisban (Bánk-Bánban) Gemeát a kártyavetőnében! füledbe cseng még üvöltő sikoltása Mathisson Sáráiban a Hazában! midőn a szemtelen spanyol katonák kegyetlenkedése közben mint vihar ki tör és kétségbeesésében kiáltja „Nincs Isten”!!!

Látta őt a kedves „mamában” Klárikában (fenn az ernyő nincsen kas). De hát kitudná e korban elősorolni páratlan alakításait! Ezekben a szerepekben éppen úgy uralta a nagy közönséget, mint hajdan a fiatal leánykák ábrándos szerepeiben. Ötven

eredménye volt: a vállalat egy év múlva már nyereséget hozott s az előzékeny igazgató az 1882. év január 31-én azon meglepetésben részesíté a hirlapírókat, hogy februári báljukra bevezette a Redout nagytermébe a mikrofonokkal közvetített operaelőadást a Nemzeti Színházból. Ez hihetetlen csoda volt és egy új korszak kezdete a fővárosi sajtó hirszolgálatában.

S 1884. elején, alig 2 évvel rá Puskás Feri súlyos idegbajban szenvedve kiköltözött a budai hegyek közt fekvő „Szép Juhászné” hoz, hol orvosa megtiltá neki a gondolkozást és keszédet. Itt látogattam meg utoljára, de láttam, hogy vége van. Mindegyre elfelejté, miről akar beszélni s végül teljesen eltompult. Agyveleje feloszlott s utána az egykor hatalmas szervezet is megsemmisült.

A telefont bátyja, Tivadar vette át, vitte néhány évig s aztán ő is elment Feri után. Megelőzte 1887. február elején Horváth Árpád, kinek élete nagy tragédia volt...

Éjjel után egy órát ver a torony hangja,

— Isten veled — susogja a telefon hangja. — Vigyázz, ma is esik áldozat...

A telefon elnémult...

A delátáni lapban olvasom aznap, hogy Berger Ödön, a telefon felügyelője az utcán hirtelen összeesett és meghalt.

Vén Sas.

évig működött! Ötven év alatt soha egy perczi sem hagyta el szeretett, imádott pályáját, hanem szakadatlanul tanult a korrallal haladva csupán művészetének élt! és felemelkedett oda! a honnan büszkén tekintett le! mert az elismerés olyan babért biztosított számára, mely az utolsó perczig, nem száraz level... hanem üde harmatos babérfaz volt, melyet csak az ő nagy művészete tudott fentartani.

Az életben a szeretet méltóság maga volt! Nagy nemes szíve mindent átölelt a mi szép nagy, magasztos! A megtestesült idealismus volt! Pályatársainak igaz barátja és büszkesége! kik megtörve állanak most koporsója körül!

Most elbocsátalak örök utadra nagy művésznő, színészetünknek büszkesége! Legyen álmód csendes! a művészet Geniusza örökdió drága hamvaidd felett! nem lezsirod jeltelen! pályatársaid és a nagy közönség szeretete emlékedet meg fogja őrizni az utókor számára!!! Virág is lesz a művésznő sirján! Az első tavaszi akácvirág rá hullasztja fehér szirmait, a napsugár bearányozza sirját az esti szellő lágy fuvalma fájó dallamot zeng az álmód művésznőnek és a fülemile éneke belevegyül a természet nagy friójába! és egy közös dalban olvadnak össze!!

És te szegény öreg, megtört művész társam! — rokonom és egyetlen fia. Elzesttetted mindenedet!!! talájon fájó szívvel enyhülést a nagy közönség és pályatársaid szeretetében — nem létben! Az Ur adta! az Ur elvette! legyen áldott szent neve örökre! — Amen.

Mándeky Béla.

Mindenkinek, aki lapunkra 1902. január hó 1-től előfizetni óhajt, ha azt a kiadóhivatalban személyesen vagy pedig levelezőlapon bejelenti, már mostantól fogva ingyen küldjük a lapot. Bejelentések a „Debreczen” kihordóinál is eszközölhetők. Előfizetési ár egy negyedévre 1 frt 25 kr.

NAPI HIREK.

Egy zászlóról.

— A debreczeni diákok szabadságharcai zászlója. —

Mikor a nagy idők jöttek s harcok keletkeztek a zsarnokság és szabadság között, egyszerre üres lett az öscollégium. A komoly és vidám muzsafiak kardot kötöttek s elmentek oda, a hova mások, a hova mindenki sietett. — véruket hullatni a harcmezőn. Ott küzdöttek egy lobogó alatt a debreczeni fiúk, hiven a példaszóhoz, a mely a zászló selymére kihimezve volt. — Egyik kezükben könyv a tudományért, másik kezükben kard a szabadságért. Győzelmes csaták tüzeben puskaporfüstben ott repkedett előttük a zászló, meghordozták száz ütközetben, elhullottak alatta sokan, de el nem hagyták soha.

S hogy elmúltak a siralmas idők és elvettek tőlünk mindent a mi szent és lelünknek drága volt, elvitték a lobogókat is. Elvitték oda, a hol nemzeti dicsőségünknek annyi emléke hever távol tőlünk ismeretlenül. Magyar fegyvereket, magyar lobogókat ott szállja a por a bécsi császári kincstárban, megbámulja őket az idegen, aztán tovább megyen s ha hozzánk jön valaki, hogy mutassuk meg azt is, mik voltunk ezelőtt, eltünk

e a multban, alig van valami, a mit megmutatva, azt mondhatnánk: imo itt a bizonyosság reá. Máshol feltékenyen gyűjtik és őrzik a nemzeti mult minden darabját, minden emléket, jól tudván, hogy érzebből köből vagy ruhából legyenek is azok, lélek és erő van bennük s minden előzőnél jobban megtanítanak a hazaszeretetre.

Ezek a gondolatok készítették bennünket, epigonokat-késő utódjait ama híres debreczeni diákoknak, arra, hogy most öszsze heszélünk, összeálltunk és vissza akarjunk hozni a zászlónkat. Vissza akarjuk hozni, hogy a békésebb jelenben felesküdjünk rá újra. Hogy munkára buzduljon látásán a lelkünk, hogy mutassa nekünk az irányt s vezessen bennünket a szabadság, a magyarság útján. Hisszük hogy lesz eredménye kezdeti munkánknak, hisszük, hogy valóra válik óhajításunk, mely fiatal lelkünk tiszta szándékaiból fakad. De számítunk az egész magyar ifjuság, az egész hazafias magyar társadalom támogatására is. mert hiszen a mit mi kezdetünk, másutt és máshol is rég meg kellett volna már kezdeni.

Milotay István.

Hajdumegye új főispánja.

Ujabb értesülésünk szerint bevégezt dolog gróf Degenfeld Józsefnek, Debreczen és Hajdumegye főispánjának a nyugalomba vonulása, sőt az utódja is ki van szemelve. — Dr. Lukács Györgyöt, Békésvármegye népszerű fiatal főispánját helyeznék át megyénk és városunk élére. dr. Lukács György református ember és a néhai nagy Szilágyi Dezsőnek méltó unokaöccse.

Tanévi székfoglaló a főiskolában.

Az ev. ref. főgimnázium két ujonnan zálasztott tanára Zalányi János és Dr. Csűrös Ferencz tartotta szombaton délelőtt székfoglaló értekezését a collegium dísztermében lélekemelő ünnepély keretében. Az elnökség tisztét gr. Degenfeld főgondnok és az őz püspök betegsége miatt helyettesse Zsigmond Sándor egyházkerületi főjegyző töltötte be. Az ünnepély a tanári kar nagyszámu közönség és az ifjusággal telt karzat előtt karénekekkel kezdődött. Majd az egyházi elnök fölhívására előbb Zalányi János adta elő szabad előadásban Hamilton spaternio eiméletéről szóló értekezését, utána pedig Dr. Csűrös Ferencz olvasta fel Gyöngyösi István műfordításairól szóló irodalomtörtéueti tanulmányát. Mindkét tanár előadását, valamint Zsigmond Sándor beszédét, melyben lelkes szavakban hívta föl az ifjuságot föllebb valóik iránti tiszteletre, különösen pedig az önállómunka s s á g szeretetére, — zajos tapsal fogadta a közönség. Ezután a tanári kar nevében Sinka Sándor igazgató üdvözölte az új tanárokat. Végül az ünnepély méltó befejezésékepen a főgondnok átadta a királyi kitüntetés jelvéüyét a Ferencz-József rend keresztjét a főgimnázium nyugalomba vonult tanárának az őz Tóth Józsefnek. — A Szózat éneklése közben oszlott szét a közönség. Este kitünően sikerült társasvacsorát rendezett a főgimnázium tanári kara az ünnepelték tiszteletére az Angol kiralyfő fehér termében. A vacsorán gróf Degenfeld főispán, Zsigmond Sándor, Dóczy Imre, Barta Béla, Csiky Lajos, Sinka Sándor, Kovács Lajos, Dóczy Gedeon, Fazekas Sándor és még sokan, Debreczen tanári kara ugunszólván teljes számmal jelen volll. — A vacsora szellemes toasztokkal fűszerezve a késő éjfélig vidám hangulatban tartotta együtt az illusztris társaságot.

A megyei függetlenségi párt szervezkedése.

Veszprémy István megyebizottsági tag, érdemes elvtársunk tudvalevőleg holnapra, kedden délelőtt 9 órára hívta össze a vármegyei bizottság független elemeit és a megye függetlenségi vezetőit. Ezen gyűlést a debreczeni függetlenségi kör (nagy-csapó-utcza) helyiségében tartjuk meg. Hisszük, hogy a debreczeni függetlenségi pártférfiak és testvéreink is érdeklődni fognak ezen szervezkedés iránt, mert hisz nagy részt közös bajok orvoslásáról van szó és közös pusztító ellenség ellen indítjuk és viseljük a harcot, tehát egymás törekvéseit támogatnunk kell. A megyei bizottság valóban független tagjainak pedig becsületbeli kötelességök e szervezkedésen megjelenni, vagy magukat képviselgetni, mert hisz nagy silányság volna a régi hajdu becsületet cserben hagyni.

Tévedés-e vagy szándékosság?

A színházi bizottság valamint a színháztagjai között nem kis meglepetést keltett az igazgatóságnak egy legujabb intézkedése. Az igazgatóság az ünnepi műsort már összeállította s megküldötte a színházi bizottság tagjainak. A színházi bizottság tagjai megütközéssel olvasták ki, hogy az igazgatóság e hó 24-ére, karácsony megelőző napjára előadást tűzött ki. Mindenki, még a munkás is pihen ezen a napon, csupán a színészeknek nem engednek pihenést, pedig amugy is eléggé igénybe vannak véve. Komlóssy Arthur főjegyző, a színügyi bizottság helyettes elnöke ez ügyben levélben kérdést intézett Komjáthyhoz, valjon nem tévedés-e, hogy erre a napra is előadást tűztek ki. Az igazgató még nem válaszolt, de mi megadhatjuk a választ. Érdeklődtünk a dolog iránt s a helyettes igazgatótól azt a felvilágosítást nyertük, hogy tévedésről szó sincs, a gyerekek kedvéért tűztek ki a napra előadást. Mi sem helyeselhetjük az igazgatóság eme eljárását, mert annyi méltányosságot érdemelnének azok az agyon gyötört színészek, hogy legalább ezen a napon pihenjenek, mikor ugy is mindkét ünnep napon naponként kétszer is kell játszaniok. Mikor ünnepeljenek hát? Különben a színügyi bizottság is foglalkozik ezzel a megrovásra érdemlő intézkedéssel.

A négyszáz család új református temploma.

Megemlékeztünk már, hogy Horvátországi, Maradék községben mintegy 4 évvel ezelőtt négyszáz család tért át a katolikus hitről a református vallásra. Stroszmayer dakovári püspök, a magyarfaló horvát, elakarta horvátosítani testvéreinket, akik hogy magyarságukat megőrizhessék, a református hitre tértek és buzgó hivei felekezettünknek; és már van papjuk is, most pedig templomot akarnak építeni, a mely célból országos gyűjtést indítottak.

tak. Szerkesztőségünkben is van egy gyűjtőív és a nevezett célra adományokat szívesen fogadunk. Megemlítjük, hogy a maradéki református testvérekről, akik őrszemei a magyarságnak, és legbuzgóbb terjesztői a többi a horvátosítás áldozatjaul szánt katolikus magyarok között, a magyar kálvinizmusnak, hol egyedül képes őket magyarságukban fentartani, külön cikkekben emlékezünk meg. Erre a célra ma Kiss János polgártársunk 1 koronát hozott szerkesztőségünkbe.

Ifjusági nagygyűlés.

Az ős collegium ifjusága népes gyűlést tartott a napokban magyarságának és hazaszeretetének fényes tanúbizonyosságát adta újra. A gyűlés első tárgya az Akadémiai Kör megalakítása volt, aztán következett a Szarka Lajos Lajos jh. felszólalása, melynek hatása alatt általános lelkesedéssel mondta ki az ifjuság, hogy azt a zászlót, melyet 1849-ben Vass grófné ajándékozott az ifjuságnak, s mely alatt a debreczeni fiúk végig harczolták a szabadságharcot és a mely 1854-ben a bécsi császári kincstárba vitetett — visszakeri és visszahozza. Végül pedig elhatározták, hogy ezután minden hazafias ünnepélyen fölveszi a magyar ruhát.

A kaszinó estélye.

Évek hosszu sora óta nem volt olyan eleven pezsgő élet a debreczeni kaszinóban, mint mostanában. Csáky Adorján grófnak, a kaszinó lelkes, agilis tagjának s a mulatság rendező bizottság elnökének tulajdonítható leginkább, hogy városunk ezen számot tevő egyesülete annyira fellendült. A múlt évben határozták el estélyek tartását, az idén az első estély szombaton volt. Habár csak összejövetelről volt szó, — ugynevezett hangverseny felolvasás nem volt, mégis jelesen sikerült volt a szombati est. A kaszinói tagok majdnem teljes számban, a városi vezetők (a főispán hiányzott csupán, még most sem tagja a kaszinónak!) a katonaság s a kiket elsősorban kellett volna említeni, az ott volt hölgy koszorú. Milyen kedélyes feszteleu volt ez a mulatság, legfényesebb bizonyítéka, hogy Magyar testvérek még reggel 7 órakor is javában húzták a talp alá valót. Az estélyen különben a következő hölgyek voltak jelen:

Asszonyok: Bernáth Elemérné, Széll Farkasné gróf Csákyké, Széll Marianna-Kirsch Frigyesné, Miskolczy Jenőné, Budaházy Albertné, Szunyogh Bertalané, dr. Irinyi Istvánné, Zádor Lajosné, Komlóssy Arthurné, Pünkösty Ferenczné, Klobisitzky Andorné, Tóth Aurélné, dr. Freund Jenőné, László Albertné, Csanak Jánosné, Csanak Józsefné, özv. Berger Vilmosné, özv. Erber Vilmosné, Berger Jenőné, dr. Balkányi Edéné, Bay Bertalané, dr. Löfkövitcs Martonné, Nemes Zoltánné, Szávost Kálmánné, Berger Mórné, Edingburgh Dezsőné, Wessprémy Zoltánné.

Lányok: Pünkösty Gitta, Budaházy Gizi, Schönfeld Helén (Gyöngyös), Mayer Blanka, Széll Erzsike, Kölesey Anna, Szunyogh Katicza, Szunyogh Jolán, Erber Margit, Zádor Vilma, Miskolczy Eta, Edingburgh Kornél.

Az egyleti életből.

A „Bikur Cholim“ debreczeni betegsegélyző egylet által f. hó 8-án a „Fröhner“ szálloda éttermében jótékony célú halestélyt rendezett, mely anyagilag és erkölcsileg egyaránt jól sikerült. Az estélyen nemcsak az

egyleti tagok, hanem előkelő vendégek és jótékony emberbarátok is szép számban jelentek meg. Turai Farkas, mint a rendező bizottság elnöke a megjelenteknek szíves megjelenésükért hálás köszönetét fejezte ki és Hoffmann Sándor, mint az egylet elnöke az emberbaráti célú egylet keletkezési történetét elmondva, lelkes szavakban méltatta a választmánynak az egylet felvirágoztatása körül szerzett érdemeit. Krausz Vilmos és Strasser Salamon a helybeli két izr. hitközség főrabbinusai nagy tetszéssel fogadták alkalmi beszédeikben a nemes célú egylet áldásos működését kiemelve, a tagokat és emberbarátokat az egylet támogatására és a testvéries összetartásra buzdították, lendületes szavakban kimutatván, hogy a debreczeni zsidók testvéries összetartásának köszönhető, hogy Debreczenben fejlődik az egyleti élet, mely hatalmas emeltyűje az emberbaráti célok megvalósításának. Következtek szebbnél szebb pohárköszöntők és különösen Kardos Samu dr. alkalmi beszéde nagy tetszést aratott, a kántor és énekkara pedig lélekemelőleg énekeltek. A mulatság a legvigabb hangulatban éjfél utániig tartott és szép jövedelmet hozott az egyletnek.

Hírek az anyakönyvi hivatalból.

A helybeli állami anyakönyvi hivatalban a hét folyamán házasságot kötöttek: Hama Lőrincz — Balog Juliánna, Arany Mihály — Szücs Juliánna, Szántó Mihály — Horváth Erzsébet, Balog Mislós — Dávid Zsuzsanna, Lőrincz Bálint — David Lidia, Aranyos András — Szegedi Juliánna, Mozes István — Patai Juliánna, Illyés József — Nagy Sára, Molnár István — Doma Eszter, Király Imre — Kecskés Juliánna, Kiss Mihály — Varga Eszter, Sarkadi István — Kálmán Juliánna, Dudolán Gábor — Szolnoki Klára, Biró Géza — Kálnancz helyi Erzsébet, Erdélyi János — Kovács Eszter, Tóth István — Bányai Erzsébet, Szántó Miklós — Klein Ilona, Oáh Károly — Varga Zsuzsanna, Dári János — Balla Erzsébet. Összesen 19 pár. Ugyanezen idő alatt a következő halálozások történtek: Péntek Bálint 35 éves napszámos, Csizmadia István 68 éves napszámos, Csernus Gergelyné szül. Pallagi Eszter 25 éves háztartásbeli, Ring János 2 éves gyermek, Faragó Zsuzsanna 12 éves tanuló Tóth István 63 éves napszámos, özv. Zikherman Sámuelné szül. Lóderer Leonóra 68 éves magánzó, Kovács Eszter 11 éves háztartásbeli, Hüse Mária 8 éves éves háztartásbeli, Kovács Mária 3 éves gyermek, Balogh Mária 5 éves gyermek, Ruha Lajos 12 óras csecsemő, Vágó Mihályné szül. Pataky Zsuzsanna 73 éves háztartásbeli, Lukács Ferenczné szül. Stander Mária 38 éves háztartásbeli, Károlyi Juliánna 17 éves házi cseléd, Steier Ceczke 3 éves gyermek, Szabó Andrásné született Bereczky Zsuzsanna 75 éves háztartásbeli, Baranyai Sándor 55 éves önálló pék, Foltóczy Vilmosné szül. Szabó Amália ny. színművésznő, Lendvai Sándor 3 éves gyermek, Gréi-inger Gusztáv 44 éves önálló kerékgyártó Pakozdi Bálint 9 hónapos csecsemő, özv. Pirooska Györgyné szül. Tóth Zsuzsanna 83 éves szegényházi ápoló, Benyó Józsefné szül. Horváth Mária 24 éves háztartásbeli, Ember Gusztáv 24 éves tsvzéki irnok, Nagy Ferencz 18 napos csecsemő, Mezei Mária 5 napos csecsemő, Jenői Ferencz 18 éves napszámos Wagner Ödön 22 napos csecsemő, özv. Kiss Istvánné szül. Kopányi Juliánna 69 éves háztartásbeli, Katona Gábor 59 éves színházi kapus A ber Juliánna 15 hónapos csecsemő, Bremer József 43 éves ügynök, Mogyorósi Ferencz 15 hónapos csecsemő, Szekerák János 20 hónapos csecsemő, Nagy Istvánné szül. Fodor

Juliánna 30 éves takarítónő, Csarnai Ferencz 2 napos csecsemő, özv. Vitárius Dánielné szül. Nagy Juliánna 56 éves háztartásbeli, Szabó Imre 58 éves szegényházi ápoló, Pintye János 52 éves napszámos, Kovács Jánosné szül. Komlósi Eszter 34 éves háztartásbeli, összesen 40. Miután továbbá ugyanezen idő alatt összesen 48 születési esetet (28 fiu és 20 leány) jelentettek be, úgy a születési esetek 8 al muták felül a halálozások eseteket.

Halálozások.

Özv. Polgár Vitárius Dánielné Nagy Juliánna f. hó 5-én életének 50 ik évben elhunyt. Az elhunytat e hó 7-én d. u. 3 órakor temették el. Béke poraira!

Özv. Dobschorb Józsefné szül. Kutasi Juliánna asszonynak f. hó 7-én életének 65 ik évében szívizélhűdésben elhunyt. Hült tetemeit 9-én d. u. fel 3 órakor fogják a róm. kath. egyház szertartása szerint a Csapó-utca 9 ik számú háztól a Szent-Anna-utcai temetőben örök nyugalomra helyezni. Az elhunytban Kutasi Imre testvérét gyászolja.

Az országházból.

— Távirati tudósítás. —

A képviselőház mai ülésén a kérvényeket tárgyalta. Nagy vita fejlődött abból, hogy a katonák a harmadik évben szabadságot kassanak. Arról volt szó, hogy az erre vonatkozó kérvény pártolólág, avagy egyszerű tudomásul vétellel adassék e ki a honvédelmi miniszternek.

Molnár János, Okolicsányi, Madarász, Kossuth mindnyájan a kérvény pártolása mellett szólaltak fel.

Széll Kálmán azt hangsúlyozta felszólalásában, hogy a parlamentarizmus érdekében nem szabad a kérvények között különbséget tenni.

Beöthy Ákos felszólalásában azt hangoztatja, hogy a miniszterelnök ebben az ügyben már másként is vélekedett. Halát adhatnánk, ha parlamentarizmusunk Anglia tizenhetedik századbéli parlamentarizmusához hasonlítana, mert akkor a minisztereket, kik a törvényeket megszegték, vád alá helyezték volna, nem pedig udvari méltóságokba. A vita vége az lett, hogy a többség már t. i. a kormánypart a kérvény egyszerű kérdés határozta el.

Ezután zsufolt karzat jelenlétében a munkanélküliek kérvényére került a sor. Csávolszky Lajos szállott sikra érdekükben, követelve, hogy a kormány gondoskodjék a helyzet javításáról és erről rövid idő alatt tegyen jelentést a háznak.

Visontay pártolja a munkátlanak kérvényét.

Vázsonyi Vilmos a munkások érdekében erősen érvel. Fejteteti, hogy a munkások nálunk a végtelenségig kihasználtnak. Ebben előljár az államvasuti kar. Sürgeti a munkaidő szabályozását.

Sylvester estély.

Az „István“ gőzmalom társulat munkásai önképző és segélyző köre Sylvester esti táncmulatságát saját segély- és könyv-alapja javára ez idén is folyó hó 31-én a Margit fürdő villannyal világított dísztermében fogja megtartani; a 74 tagból álló rendezőség a mulatság erkölcsi és anyagi sikere érdekében már megtette a szükséges előkészületeket. Belépti-díj személyenként 1 kor. 20 fill. A zenét Kiss Gyula jóhírű zenekara fogja szolgáltatni, míg a jó ízű étel és italokról Németh Gábor vendéglős gondoskodik.

Felolvasás.

A kereskedő társulat tagjai a tél folyamán élvezetes és tanulságos felolvasó estélyeknek lesznek részesei. Ezen felolvasó estélyeknek különös érdekességet fog kölcsönözni Csiky Lajos theol. akad. dékán ur felolvasása, Főiskolánknak e nagytehetségű tanára ugyanis eredeti kútfők nyomán terjedelmes munkát írt az ókori népek kereskedelmének történetéről; ezen értékes művében elvezet bennünket a bibliai Babilonia és Assyria, Phoenicia, Karthágó, Egyiptom és az ószövetségi zsidó nép, valamint a klasszikus Görögország és Róma kereskedelmi életébe. Ezen a különösen a kereskedőket érdeklő művét, felolvasásra alkalmas szűkebb keretben, 4-5 szakaszba osztva, fogja Csiky Lajos ur felolvasni. Eme estélyek érdekességének emeléséhez nagyban fogja hozzájárulni a kereskedelmi akadémia tanári karának felolvasásai és mutatványos előadásai, így a többek között Scioplikon (vetítő) képekben, melyek eredeti fényképfelvételek, bemutatják és ismertetik Dél Afrikát, több világvárost stb. lesznek mutatványos előadások a vegytan és fizika köréből, és végül gondoskodva lesz művelvezetről is. Az első estély folyó hó 12-én fog megtartani a következő sorrenddel: 1. A bibliai népek kereskedelmének története. Bevezetés, irta és felolvassa Csiky Lajos ur. 2. Zongora szám, előadja Tóth Árpád zenetanár ur. 3. A levegő. Vegytani mutatványok kíséretében előadja Fabián L. Mór keresk. akad. tanár ur.

Dalestély.

A debreczeni munkás dalegylet f. hó 26-án karácsony második napján dalestélyt rendez. Ezen estély sikeréért mindent elkövet a rendezőség. Sikerült közreműködésre megnyernie a debreczeni színház jeles művészt Sziklai Miklóst, ki egy humoros monológgal, továbbá Pásztor Gyula joghallgató urat, ki hegedű solóval s Czobor László urat pedig, ki komoly szavalattal vesz részt. Már ezen urak működése biztos garancia arra nézve, hogy a jelenlévőknek kellemes szórakozásban lesz részük. A dalegylet pedig a szokott lelkesedéssel és kitartással készül. A dalestély a „Bika“ dísztermében, Kiss Béla jó nevű zenekarának közreműködésével fog megtartani. A meghívók a napokban küldetnek szét.

Táncztanítás.

Alföldy Károly táncztanár teljes kényelemmel berendezett táncziskolájában, folyó hó 12-én, azaz csütörtökön megnyitja II-ik táncztanfolyamát. Beiratások eszközölhetők bármely időben lakásán Péterfia-u. 2. szám.

Ha nagy gondtól akar megszabadulni.

hogy mit vegyen karácsonyi és újévi ajándéknak férfiak részére, tekintse meg a „Bikaszálloda“ épületében levő **tajték áru kereskedés, dohányzó eszköz különlegességeit** hol csodálatra méltó olcsó árban és rendkívül nagy választékban minden elgondolható dohányzó eszközök kaphatók.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Hétfőn, december hó 9 én másodszer: A svihákok. Operette 3 felvonásban.

Kedden, december 10-én harmadszer: Ugyanaz.

Szerdán, december hó 11-én negyedszer: Ugyanaz.

Csütörtökön, december hó 12-én: Jó barátok. Vigjáték 4 felvonásban.

Pénteken, december hó 13-án: Don Caesar de Bazán. Vigjáték 5 felvonásban.

Szombaton, december hó 14-én: Faust Tragédia 5 felvonásban.

Vasárnap, december hó 15-én: két előadás, délután 3 órakor félhelyárral: Az Aranykakas. Énekes bohózat 3 felvonásban.

Este 7 órakor ujdonságul először: A pillangó kisasszony. Énekes dramolett.

Svihákok.

A premierek korszaka köszöntött ránk. Komjáthy — mintha kiakarna engesztelni a közönséget a multban részesített igen sok mellőzésért — egymásután adta elő az ujdonságokat. A tegnapi operettet is ujdonságnak jelzi a színlap, habár az nem ujdonság, csak reprise. Debreczenben ujdonság, mert most került színre először, de Bécsben és a fővárosban is ösmerik, hol már a hetvenes évek végén adták. A fővárosi Magyar színház elevenítette fel ezt a darabot s úgy került a vidéken műsorra.

A svihákok — előre is jelezhetjük — nem lesz hosszú életű, s még kasszadarabja sem lesz a színháznak. Meseje vékony dongája, de különben is ma már az operettnél nem a mese, hanem a zene a fődolog. Ami a zenét illeti, már maga az, hogy az operett zenéjét Ziehrer írta, elég biztosíték arra, ha nem is minden részében, de mégis sok az élvezhető zeneszám.

Minden felvonásban — az első felvonásban Komlós Sziklay duettje: Kállay Nagy Gyula duettje; a második felvonásban Szabó Irma, Reviczky duettje, Szabó — Reviczky — Komlós terzetje, ugyancsak ebben a felvonásban a darab zeneszámára, a szép valzer, minden olyan számok, melyek a darabot hanem is értékes becsüvé, de mindenesetre élvezhetővé teszik s é épen a sikerült kellemes zeneszámok teszik elfogadhatóvá a darabot s azt a körülményt, hogy négyszer egymásután tüzte műsorra az igazgató. Egy estét a legkellemesebben ellehet tölteni a svihákok mellett. Baniális, hétköznapi viccekkel van megspékelve, tarkítva az operett semmivé librettója s ily formán még mulattatja is azokat, kik még nem unták meg az efféle vicceket. Természetes az egyes szereplők rögtönzéseikkel, melyek kevésbé mondhatók sikerültnek, még inkább hozzá járulnak a mulattatáshoz.

Az előadás — a mint már megszoktuk a premiereknél — nem állott épen a legmagasabb nivón. Azt épen — ezuttal nem mondhatjuk, hogy tulajdonképeni főpróba volt, — de mégis hiányzott az előadásból az a főkellék, mely elengedhetlenné teszi, hogy az előadás egybevágó, ki fogástalan legyen. Ez a főkellék: az összjáték s a szerep-tudás. Az utóbbi hiánya

észrevehető volt egyik másik szereplőnél s így nem csodálkozhatunk, ha az összjáték is hiányzott. Tagadhatatlan, hogy a szereplők minden „eszközt“ felhasználtak a közönség szórakoztatására, mulattatására — s ez — tekintve a vasárnap esti szórakozni vágyó közönséget — sikerült is. Első helyen érdemel dicséretet Nagy Gyula, ki Blitz-Blitz szerepében mint egyik t ö s v i h á k, jellegzetesebben már nem mutathatta be ezt az alakot. Kállay Lujza partnere, felesége sem maradt el Nagy Gyula mellett s énekszámával is nagy tetszést aratott. Komlós, Mimi táncosnót élethűen játszotta meg, csak arra kérjük, kevesebb mérsékletet tanúsítson a szoknyaemelgetésben, mert nem épen szükséges pl. a haragot térdenfelőli szoknyaemeléssel kifejezni. Reviczky ezuttal neki illő szerephez jutott s elég jól meg is játszotta, csak azt ajánljuk figyelmébe, hagyjon fel a racscsolással mert ez sehogysem áll jól neki Sziklay, Karacs hozzájárultak a mulattatáshoz, Szabó Irma mint énekesnő szerepelt. Az ilyen szereposztások nem újak már a jelenlegi társulatnál, de az igazságért megjegyezzük, Szabó Irma fess, sikkos hadnagy volt.

Az előadást ma megismétlik.

(I. J.)

IRODALOM.

A „Vasárnapi Ujság“

december 8-iki száma 71 képpel s a követy kezdő tartalommal jelent meg: „Gróf Rada Gedeon“ (arczképpel). — Költemények „Tépelődés“, „Tengerparti emlék“, „A pápa prédikált“, „Párbeszéd“. Endrődi Sándortól. — „Öregség“ Lecky Edv W. után angolból fordította Szász Karoly. — Regénytár: „Az új hajtások“. Regény. Irta: Gyarmathy Zsigáné (Goró Lajos rajzaival). — „A jövő világból“. Fantasztikus regény. Irta: Selonszkij N., orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső (képpel). — „Brigitta jegyzeteiből“. Elbeszélés. Irta Lux Terka. — „Arany János levelei unokájához“, — „Az új képviselőház tagjai“. II. közlemény (60 arczképpel). — „Szarvas cserkészetek Máramarosban“ (képpel). „József főh. kisjenői vadászatai.“ Közli Thewrewk István (képpel). „Mikulás“. (Goró Lajos rajzaival. Irodalom és Művészet, Közintézetek és Egyetek, Sakkjáték, Keptalány, Egyveleg, stb. rendes heti rovatok. A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre 4 korona, a „Politikai Ujdonságok“ kal és „Világkrónika“ val együtt hat korona. Megrendelhető a Frnklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Képlap“ legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

CSARNOK.

Erzsébet.

A hetvenes évektől kezdve haláláig kevés ember részesült abban a szerencsében, hogy a királynét közelről láthassa.

Teljesen megcsörörölve az udvari viszásságtól, egészen hátat fordított a gemülich Wien-nek s életének hátralévő nagyrésztét külföldi utazásokkal s nálunk Gödöllőn vagy egyik másik fürdőhelyen töltötte.

1881. május 10-én tartotta Rudolf trónörökös eljegyzését Stefánia belga hercegnővel.

Erzsébet ellenezte ezt a házasságot, de a király politikai okokból kívánta s így ő is belenyugodott.

Méltóan teljesítette mégis azokat a kötelességeket, a melyek őt, mint a vlőegény anyját illették.

Ez volt Bécsben utolsó nyilvános szereplése.

Fianak házassága után a nyár egy részét Ischlben töltötte. A király is szívesen időzött itt nyaranta 1-2 hónapon át.

Nagyszonyunk itt ismét felhasználta az alkalmat, hogy gyalogturákat tegyen a vidéken. Bejárta a kunyhókat a völgyekben s a hegycsucokon, fejedelmi jutalmat adva 1-1 pohár tejért.

A gyermekek alpesi virágokból kötött csokrokkal kedveskedtek neki. „Kezeit csokoljuk királyné asszony”, mondták a kicsikék, mire ő mosolyogva válaszolt: „Isten hozott benneteket kedves gyermekek.”

Miksa császár halála után a tiszta márványból épült Miramare kastélyba szokott időnként eljárni, míg végre is a folyton, magány után vágyó szíve arra vitte, hogy a lainzi állatkertben, Hietzingben; egy kastélyt építtessen teljesen a saját ízlése szerint, elnevezve azt „erdei pihenő”-nek.

Ezt a kastélyt 2 éven át a királyné személyes felügyelete alatt építették. Az építési idő alatt senki sem szemlélhette meg kis, renaissance stílusban épült kastélyt s senki sem láthatta át annak külsőjét. A királyné haláláig titok maradt az mindenki előtt.

A lainzi híres állatkert — amely Bécs egyik legszebb s legrégebbi erdejében van — magas kőfal veszi körül, a melyből csak a fák koronája látszik ki; a kastélyt határoló kertek pedig áthatatlan töviskerítéssel vannak körülevéve.

Az udvari személyzetten kívül senki se kapott a belépésre engedélyt. Sőt a képek s a műtárgyak is, a melyeket a kastély rejtett, titokban maradt a külvilág előtt.

A királynő hálószobájának balkonján a kán Hasselriis által mintázott Heine szobra volt elhelyezve, a melynek eredetijét a megboldogult királyné Korfuban állíttatta fel tiszta márványból faragva.

A kastély külön, fejedelmileg berendezett tornateremmel volt ellátva. Erzsébet királyné nagy kedvvel üzött mindenféle torna sportot.

A hajón való utazást szenvedélyesen szerette a megboldogult Nagyszony. A tenger az én „gyóno-atyám” mondogatta sokszor, „ujra fiatallá tesz engem, mert minden idegent eltávolít tőlem, Mindent, a mit tudok, a tengeről tanultam.”

Majd így szólt egy más alkalommal: „A tenger olyan, mint egy nagyanya, amely nekem keblén mindent elfelejtünk.”

A víztől nem félt. Jó vagy rossz időben, ő mindig a fedélzeten ült. Míg kísérői sorba heverték a tengeri betegség hatása alatt, Erzsébet nyugodtan ült a fedélzeten, mozdulatlanul hátradőlve székében . . .

Miramare nevű yachtján, mely királyi kényelemmel volt berendezve, meglátogatta a kelet nagyobb helyeit, Nyugat-Európát, Kis Ázsiát s Egyiptom nagyrészét, Tróját, Algirt, Tunist, Alexandriát, Kairót, mindennél elbájjolva a lakosságot szeretetreméltó fenséggel.

Amsterdam-ban történt a megboldogult királynővel, hogy egyik napon betért udvarhölgyével egy játékaru üzletbe, a hol egy babát vett s udvarhölgyéhez fordulva, így szólt: „Ugy hiszem, unokám meg fog majd neki örülni.”

A kereskedő, a ki nem tudta elhinni, hogy ez a fiatal, nyulánk természetű asszony

ár nagymama lenne, egy megjegyzést kockáztatott.

„Nagyságos asszonyom nem gondolhatja ezt komolyan — mondta a kereskedő — Nagyságodnak még nem lehet unokája.”

„Pedig nekem 4 unokám is van már — felelt a királyné s hogy ezt bebizonyítsam, legközelebb ismét visszatérek ide, hogy még 3 unokámnak is vegyek valamit. — Azokat majd direct Münchenbe fogja küldeni leányom Gizella bajor hercegnő címére.”

A kereskedő nagyon meghökkent és alázattal kért bocsánatot udvariatlanságáért.

Őn nem volt udvariatlan — vágott közbe a királyné — sőt ép ellenkezőleg, nagyon is udvarias volt.”

A feltűnést mindig kerülte. Ha megtudta őrizni incognitióját, jókedvű, vidám volt, ha felismerték, kedvét tüstént elvesztette.

Detektiveket soha se türt maga mellett Ventoneban, a hol a királylyal együtt szokott időzni, így válaszolt a szigorú felügyeletet megokolni akaró rendőrprefektusnak:

„Minden figyelmét férjemre fordítsa, mert az ő életére alattvalói érdekében van szükség. Én ellenben . . . mi vagyok én? Egy idegen, a ki észrevétlenül halad a maga útján.”

Olyan szerencsétlenségnek lehetek én az áldozata, a melyet az ön ébersége nem hárihat el. Ön nem tudja a tetőcserepet megakadályozni abban, hogy az utcza fejemre ne essék valamint a sziklát se képes visszatartani, a mely rám zuhanhat, a a midőn a hegyek közt bolyongok . . .”

(Folyt. köv)

Szerkesztői üzenetek.

B. Nem voltam itthon, így tehát soraira most válaszolhatok. Amennyiben értesülései a valóságnak megfelelnek, azok igazán megdöbentők, azokat okvetlen szellőztetni kell. Óhajtanék Önnel beszélni, én minden délelőtt a szerkesztőségben vagyok, holnap természetesen a megyei függetlenségi párt szervezésén kell jelen lennem; de máskor rendelkezésére állok; délutánoként a lakáson is. Czimemet a kiadóhivatalban tudhatja meg. Van olyan fontos az ügy, hogy nekünk személyesen kell szótértenünk.

F. L. A verset megkaptuk. Csinos és hazafias. Közölni fogjuk.

Nyiltér.

Fekete selgém

szövetek, rendkívül nagy választékban, kezesesség mellett, azonkívül a legújabb fehér s színes selyemszövetek mindenféle minőségben. Csakis elsőrendű gyártmányok a legolcsóbb nagybani áron, méterszámra és egy ruhához szükséges mennyiségben, magánszemélyeknek bérmentve s vámmentesen. Minta bérmentve. Sveicha kétszeres levélbéllyeg. 1.

Union selyemszövőgyár

Adolf Grieder & Cie Zürich (Schweiz.)

kir. udv. szállítók.

Leszállított árak!

Leltározás alkalmából december hó folyamán a raktáron levő

Női ruhaszöveteket

színes selymeket, mosó velleket, atlas-satiu és batisztokat, haraszt-kendőket, valamint

szőnyeget, függőnyöket

tetemesen leszállított áron árusítjuk el.

SZABÓ LAJOS FIAI

Debreczen, Rózsater.

Több ezer darab maradék női ruhaszövetekből feltűnő olcsó áron.

7 méter egy ruhának való női divatszövet 1 frt 75 kr.

15412—15875

1901.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező »Arany Bika« városi szálloda, étterem kávéházzal és sörházzal, a nagyerdei »Vigadó« és »Leveles« nyári étkező helyek az előbbi az 1903 é. jan. 1-től, utóbbiak az 1902. év jan. 1-től 1912. esetleg 1922. év decz. végeig terjedő időre, a tanács által jóváhagyott árverési feltételek mellett bérbe adatik.

A bérbeadás szóbeli nyilvános árverés és zárt ajánlatok útján fog történni.

Az árverés az 1901. december hó 27 napjának d. e. 9 órájára a városház nagytermébe kitűzetik, a mikor a szóbeli árverés megtartása után a beérkezett zárt ajánlatok is felbontatnak.

A zárt ajánlatok 1901. decz. 26. d. u. 5 óráig a polgármesteri titkári hivatalhoz beadandók. A zárt ajánlatban kiteendő, hogy ajánlkozó a feltételeket ismeri, magára kötelezőknek tartja. A zárt ajánlatokhoz melléklendő a házipénztárnál letett bánatpénzről szóló pénztári letéti jegy.

Árverési feltételek a számvevőségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Árverezők kötelesek a kikiáltási ár 10%-át bánatpénzül az árverelő bizottság kezébe letenni.

Debreczen, 1901. dec. 2.

A városi tanács.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres »Hajduság pedró« használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben Tóth Béla gyógyszerárában, valamint a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Fűszer üzlet áthelyezés.**Kontsek Géza**

fűszer, csemege és nagykereskedő, lapunk útján tudatja a n. é. közönséggel, hogy tetemesen megnagyobbított és dusan felszerelt

áruraktárát

a **Kossuth-u. 7. sz. a.**

ujjonnan épült **Kardos-féle** házba helyezte át.

15796

1901.

Faarverési hirdetés.

A Debreczen sz. kir. város tulajdonát tevő Gutí erdőben lábán hagyott mintegy 24 ezer darab idősebb tölgy magjának kihasználása a nagym. kir. földmívelési miniszter urnak f. é. 79303/I. sz. a. kelt leiratával engedélyeztetvén, a kihasználási jog értékesítésére az árverés elrendeltetik, annak megtartására a f. 1901. é. decz. hó 11-ik napjának d. e. 10 órája a városház nagytanácsstermében kitűzetik.

A szövegben levő fa kihasználásának elnyerése iránt zárt ajánlatok is elfogadhatók, ezek beadása 1901. decz. 10. napjának d. u. 5 órájáig a polgármesteri hivatalban, az árverés napján pedig a kiküldött bizottság elnökénél eszközölhető.

Miről az érdekeltek azon hozzáadással értesítettnek, hogy az árverési feltételeket a városi számvevői hivatalnál megtekinthetik.

Debreczen, 1901. nov. 23.

A városi tanács.

Karácsonyi

áruccikkek.

Különlegesség női és férfi zsebkendőkben, hozzá illő applicálható díszes monogramokkal,

Kávés terítékek

Asztalterítékek

Török törülközők

Pointlace és himzett asztaldiszek nagy választéka.

Kardos László

==== Kossuth-utca. ====

Ujdonság!

Szabadalmazta Magyarországon és a szomszédos államokban.

POLGÁR SÁNDOR

m. kir. szabad. nyrt orvosi műi és kísérősz.

BUDAPEST

VII. Erzsébet-kört 50.

egész új szerkezetű sérkötőt talált fel, mely a legmodernebb technikai vívmányok között, orvosi kapucnisok szerint, a legelsőbb helyet foglalja el és e tén a legelőkeltebbnek bizonyult.

Fent nevezett czégnél az összes betegápolási czikkeket készírik.

gummiárúk

stb. a legjobb minőségben jutányosan beszerezhetők. Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. (Fenti címre ügyelni tessék.)

Utánzás ellen védve 18507 sz.

Szives tudomásul.

Értesítjük a n. é. közönséget, hogy f. hó közepén, helyben, a **BIKA** szálloda épületében

üveg, porcellán lámpa és díszműáru üzletet nyitunk.

Fenti felsorolt czikkeken kívül bevezetjük a

==== **kép-keret készítést** ====

legújabb izlés szerint, — elvállalunk

épület üvegezést

és egyes **javitási** munkákat.

A n. é. közönség szives pártfogását kérjük és vagyunk

tisztelettel

ADLER és MEZEY

„Bika” szálloda épület.

HRABÉCZY ANTAL

==== ruhafestő és tisztító intézete ====

Debreczen, Széchenyi-utca 42-ik sz.

Mindenféle ruhák, függönyök, szőnyegek stb. kifogástalanul

festetnek és tisztítanak.

Bejárat az utcáról.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.